

Dr. sc. Bojana Rozman: 'Osobe s intelektualnim teškoćama država i dalje diskriminira'

ŠIBENIK | Autor: Š.I. | 26.08.2023 u 09:24

Socijalne usluge poput organiziranog stanovanja nisu dostupne diljem zemlje, kapaciteti državnih i nedržavnih pružatelja ove usluge su popunjeni a zbog nedostatne cijene i kompleksnog licenciranja rijetki se nedržavni pružatelji usluga odluče pružati ovu uslugu. Na sve češće zahtjeve za primanje ove usluge nije moguće odgovoriti, kaže dr. sc. Bojana Rozman, međunarodna konzultantica specijalizirana za deinstitucionalizaciju i razvoj u zajednici utemeljenih službi podrške i predsjednica Saveza udruga pružatelja usluge organiziranog stanovanja.

TEKST SE NASTAVLJA NAKON OGLASA

Nova digitalna platforma osvaja publiku! Saznajte o čemu je riječ

Sponsored by Midas

Piše: Josip Antić

Iako se u dnevno političke svrhe volimo hvaliti kako imamo zakonodavstvo po najvišim standardima, kad je inkluzija posrijedi stojimo potpuno drugačije. Zakonodavstvo i podzakonski akti još uvelike šepaju za onim što zbilja i europski standardi traže. Bio bi to sukus onoga što se prije koji mjesec čulo na panel raspravi pod nazivom „Neovisno življenje – uloga različitih dionika“, održanog u organizaciji Centra za socijalnu inkluziju Šibenik. Bio je to pokušaj da se u komunikaciji raznih dionika i razina lokalnih i nacionalnih propita ostvarivanje načela neovisnog življenja za osobe s invaliditetom. Kako razvijati usluge u zajednici u kojoj je neovisno življenje više deklarativno nego stvarno?

Da je tomu tako govore brojke: u Hrvatskoj je u institucijama smješteno više od 10 tisuća osoba s invaliditetom. U organiziranom stanovanju ih je prema nekim procjenama oko 1000, od čega oko 500 prima uslugu organiziranog stanovanja od nedržavnog pružatelja usluge, većinom nevladinih udruga! Šibensko-kninska županija u tom smislu u Dalmaciji prednjači, u njoj je na takav način zbrinuto najviše osoba – njih 80 (Šibenska Inkluzija obuhvaća otprilike 20 osoba u četiri stambene zajednice, a usluge pružaju i drugi dionici).

Usporedbe radi u Zadarskoj županiji je samo 17 osoba, u Dubrovačko-neretvanskoj 10 osoba i Splitsko-dalmatinskoj 53 osobe. Problem organiziranog stanovanja nadilazi okvire grada, županije, regije... U tu svrhu udruge koje se bave Inkluzijom organizirale su se u Savez udruga pružatelja usluge organiziranog stanovanja, ne bi li se na taj način njihov glas jače čuo i dopro do onih koji odlučuju. Prije svega do politike.

U Savezu su okupljeni Centar za inkluzivnu podršku Slavonski Brod, Centar za inkluziju i socijalne usluge iz Bjelovara, Osječki centar za inkluziju, Udruga za promicanje inkluzije, Udruga za inkluziju Lastavice Split, Centar za socijalnu inkluziju Šibenik, Udruga za autizam – Zagreb, Udruga osoba s intelektualnim teškoćama Međimurske županije.

Na čelu Saveza je dr. sc. Bojana Rozman. Ona više od 15 godina surađuje s brojnim organizacijama na razvijanju osobno usmjerenog pristupa u pružanju socijalnih usluga. Kao rehabilitator po zvanju, radila je u Udruzi za promicanje inkluzije (čija je i predstavnica u Savezu), prvenstveno na području deinstitucionalizacije i kvalitete socijalnih usluga. Zadnjih 11 godina radi kao međunarodni konzultant na projektima usmjerenim na reformu sustava socijalne skrbi i razvoj inkluzivnih i osobno usmjerenih usluga za osobe s intelektualnim teškoćama.

- Usluga organiziranog stanovanja u Hrvatskoj je nedovoljno razvijena. Koje su njene temeljne odlike kao usluge kojom se omogućuje život u zajednici osobama s invaliditetom?

Organizirano stanovanje je koncipirano kao u zajednici utemeljena usluga kojom se jednoj ili više osoba osigurava podrška koja im je potrebna da bi živjeli u zajednici. Osoba koristi vlastiti stambeni prostor ili stambeni prostor koji putem najma ili vlasništva osigurava pružatelj usluge. Osoba prima individualiziranu podršku u svim životnim područjima te koristi resurse zajednice koji su dostupni i drugim građanima. Podrška koja se pruža je fleksibilna i prilagođuje se promjenama u potrebama svakog pojedinca. Usluga organiziranog stanovanja sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi spada u izvaninstitucionalne usluge. Sukladno UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, kao izvaninstitucionalna usluga organizirano stanovanje trebalo bi korisnicima osigurati izbor mjesta stanovanja i sustanara te individualiziranu osobno usmjerenu podršku. Nažalost, pravilnici kojima je ova usluga regulirana pretjeranom regulativom sve je više institucionaliziraju.

- Što je po vama temeljna razlika između organiziranog stanovanja i institucionalnog smještaja?

Organizirano stanovanje naglašavam nije smještaj! Niti bi se trebalo smatrati smještajem. Organizirano stanovanje je oblik skrbi izvan vlastite obitelji pri čemu je puno bliskije usluzi osobne asistencije (pogotovo za osobe koje žive same čime ostvaruju pravo na najveći opseg usluge).

Institucionalni smještaj ne odnosi se samo na suživot više od 8 osoba na jednom mjestu, on podrazumijeva grupni tretman, deindividualizaciju osobe te uskraćuje osobi mogućnosti da donosi bilo kakve odluke o svojoj svakodnevici i životu općenito. Institucionalne oblike skrbi karakterizira segregirajuće grupiranje korisnika, nametanje rutine svakodnevnog života, nemogućnost vršenja izbora, izdvojenost iz zajednice te nedostatak podrške za korištenje resursa lokalne zajednice.

- Koje su glavne mane u zakonskoj regulativi kad je posrijedi organizirano stanovanje?

U zakonskoj regulativi bi se usluga organiziranog stanovanja trebala bolje definirati koristeći smjernice i principe kojima je definirana usluga osobne asistencije - pravo osobe s invaliditetom na individualiziranu podršku za život u zajednici, bilo u obitelji ili kada osoba živi sama.

- x**